

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
FACULTATEA *ARTĂ MUZICALĂ*
DEPARTAMENTUL *MUZICOLOGIE, COMPOZIȚIE ȘI JAZZ*

HRISTINA BARBANOI

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic

Suport de curs
pentru ciclul I Licență
la disciplina **ARMONIA**

Programele de studii:

- 0215.1 Interpretare instrumentală (Instrumente cu taste – Pian,
Instrumente orchestrale, Instrumente populare, Instrumente
muzică ușoară și jazz)**
- 0215.2 Canto (Canto popular, Canto academic, Canto de estradă și jazz)**
- 0215.3 Dirijare (Dirijare corală)**
- 0215.4 Compoziție**
- 0215.5 Muzicologie**
- 0114.12 Muzică**

Chișinău, 2023

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic. Hristina Barbanoi, doctor în st. artelor și cultur.

CZU 781.4(075.8)

B 29

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic.

Suport de curs

Programele de studii:

0215.1 Interpretare instrumentală (Instrumente cu taste – Pian, Instrumente orchestrale,
Instrumente populare, Instrumente de muzică ușoară și jazz)

0215.2 Canto (Canto popular, Canto academic, Canto de estradă și jazz)

0215.3 Dirijare (Dirijare corală)

0215.4 Compoziție

0215.5 Muzicologie

0114.12 Muzică

Autor: **HRISTINA BARBANOI**, doctor în studiul artelor și culturologie,
lector universitar, Departamentul Muzicologie, Compoziție și Jazz

Redactor științific: **TATIANA BEREZOVICOVA**, doctor în studiul artelor,
profesor universitar, Maestru în Artă, Departamentul
Muzicologie, Compoziție și Jazz

Recenzenți: **SVETLANA ȚIRCUNOVA**, doctor în studiul artelor, profesor universitar,
Om Emerit, Departamentul Muzicologie, Compoziție și Jazz
DIANA BUNEA, doctor în studiul artelor, conferențiar universitar,
Departamentul Muzicologie, Compoziție și Jazz

Aprobat și recomandat spre publicare de către Consiliul Științific al Academiei de Muzică,
Teatru și Arte Plastice din Republica Moldova, proces-verbal nr. 1 din 23.01.2023

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA
MOLDOVA

Barbanoi, Hristina.

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic : Suport de curs : pentru ciclul 1 Licență la
disciplina *Armonia* / Hristina Barbanoi ; redactor științific: Tatiana Berezovicova ;
Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Ministerul Educației și Cercetării al Republicii
Moldova, Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Facultatea *Artă Muzicală* [et al.]. –
Chișinău : AMTAP, 2023. – 120. : n. muz.

Adnot. paral.: lb. rom., engl. – Bibliogr.: p. 119-120 (30 tit.). – [100] ex.

ISMN 979-0-3481-0082-1.

ISBN 978-9975-3597-3-3.

781.4(075.8)

B 29

© Hristina Barbanoi

© Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, 2023

CUPRINS

ADNOTARE.....	4
PRELIMINARII.....	5
TEMA 1: Sistemul cromatic. Tonalitățile gradului I de înrudire.....	7
TEMA2: Acordurile de dublă dominantă în zonele cadențiale și în interiorul construcțiilor muzicale. Acordurile de dublă dominantă cu alterații.....	9
TEMA 3: Inflexiuni în tonalitățile de subdominantă și dominantă în interiorul construcțiilor muzicale.....	16
TEMA 4: Secvențele cromatice.....	23
TEMA 5: Modulația în tonalitățile gradului I de înrudire.....	26
TEMA 6: Factura muzicală. Tipurile de factură. Figurația melodică. Tipurile generale ale figurației melodice.....	35
TEMA 7: Notele neacordice de tip Întârzieri. Întârzieri pregătite și nepregătite, la una din vocile facturii. Întârzieri multiple.....	39
TEMA 8: Notele neacordice de tip Anticipații. Anticipații la una din vocile facturii. Anticipații la mai multe voci simultan.....	43
TEMA 9: Notele de trecere diatonice și cromatice, la una din vocile facturii, sau la mai multe voci simultan.....	45
TEMA 10: Notele ajutoare (auxiliare) diatonice și cromatice, la una din vocile facturii, sau la mai multe voci simultan. Notele ajutoare luate sau părăsite prin salt.....	50
TEMA 11: Amânarea rezolvării notelor neacordice.....	55
TEMA 12: Alterațiile acordurilor grupului de dominantă.....	57
TEMA 13: Alterațiile acordurilor grupului de subdominantă. Armonia neapolitană.....	61
TEMA 14: Sistemul majoro-minor (omonim, paralel și monoterțar).....	65
TEMA 15: Pedala și ostinato. Punctul de orgă și notele reținute în vocile superioare.....	70
TEMA 16: Modulația în tonalitățile gradului II de înrudire.....	77
TEMA 17: Modulația în tonalitățile gradului III de înrudire.....	88
TEMA 18: Secvențele modulante. Secvențele transponente.....	95
TEMA 19: Turațiile întrerupte diatonice și cromatice (Eclipsele).....	100
TEMA 20: Modulația enarmonică prin septacordul micșorat de sensibilă.....	105
TEMA 21: Modulația enarmonică prin septacordul de dominantă.....	111
TEMA 22: Modulația enarmonică prin enarmonismul trisonului mărit.....	117
BIBLIOGRAFIE.....	119

ADNOTARE

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic este o lucrare metodicodidactică elaborată ca un suport de curs la disciplina *Armonia*, destinată studenților ciclului I Licență, de la programele de studii *Interpretare instrumentală (Instrumente cu taste – Pian, Instrumente orchestrale, Instrumente populare, Instrumente muzică ușoară și jazz)*, *Canto (Canto popular, Canto academic, Canto de estradă și jazz)*, *Dirijare (Dirijare corală)*, *Compoziție, Muzicologie și Muzică*.

Conținutul tematic al acestei lucrări corespunde Curriculum-ului la disciplina *Armonia* pentru specialitățile mai sus menționate și ilustrează temele din *sistemul cromatic* în consecutivitatea lor firească, începând cu prezentarea noțiunilor generale ce vizează *sistemul cromatic* și cu tema *Acordurile de Dublă Dominantă*, ajungând până la temele cele mai complexe, ca *Modulația enarmonică*.

Scopul acestei lucrări este de a veni în ajutor studenților care își doresc să își consolideze cunoștințele în domeniul *Armoniei*. Lucrarea prezintă într-o formă concisă dar suficient de cuprinzătoare, informațiile necesare pentru a le dezvolte abilități în domeniul *Armoniei*, capabile să impacteze constructiv asupra formării lor ca muzicieni profesioniști.

Cuvinte-cheie: *Armonie, armonizări, analiză armonică, sistem cromatic, acorduri, succesiuni de acorduri*

ANNOTATION

The harmonic means of the chromatic system is a methodological-didactic work developed as a course support for the *Harmony* discipline, intended for the 1st cycle License students, from the study programs *Instrumental performance (Key instruments – Piano, Orchestral Instruments, Folk Instruments and Light music and Jazz Instruments)*, *Singing (Popular Singing, Academic Singing and Pop and Jazz Singing)*, *Conducting (Coral conducting)*, *Composition, Musicology and Music*.

The thematic content of this paper corresponds to the Curriculum of the *Harmony* discipline for the above-mentioned specialties and presents the themes from the *chromatic system* in their logical consecutiveness, starting with the presentation of general notions targeting the *chromatic system*, and *The Double Dominant accords*, till the most complex themes, such like *Enharmonic modulation*.

The purpose of this work is to help students who wish to consolidate their knowledge in *Harmony* field. This paper presents in a compendious, but comprehensive form, the necessary information for developing their skills in *Harmony* field, capable to impact constructively on their training as professional musicians.

Keywords: *Harmony, harmonisations, harmonic analyse, chromatic system, accords, chord sequences*

PRELIMINARII

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic: Suport de curs pentru ciclul I Licență la disciplin Armonia este rezultatul mai multor ani de studii în domeniul muzicologiei și a practicii pedagogice personale, ce însumează mai mult de 12 ani.

Lucrarea a apărut dintr-o necesitate pe care am sesizat-o în rândul discipolilor mei, activând în cadrul Departamentului *Muzicologie, Compoziție și Jazz*, a Facultății *Artă Muzicală a Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice*.

Am realizat această lucrare metodico-didactică, pentru a oferi studenților un suport pentru cursul de *Armonie* în limba română, pentru că cele existente în biblioteci sunt cu precădere în limba rusă, sau sunt scrise cu grafie chirilică, neaccesibile pentru tineretul studios al zilelor noastre.

Prezenta lucrare a fost elaborată în baza studierii cărților teoreticienilor ruși din domeniul muzicologiei, precum: Iu. Tiulin., N. Privano, A. Miasoedov, T. Müller, E. Abîzova, N. Rimski-Korsakov, V. Berkov, A. Stepanov și în special, în baza cărții de *Armonie* a autorilor I. Dubovskii, S. Evseev, I. Sposobin și V. Sokolov, care a fost tradusă și scrisă cu grafie chirilică de către L. Țurcanu, de unde au fost preluate mai multe exemple muzicale.

Contribuția personală de autor constă în selectarea materialului din studiile sus-menționate; structurarea informației într-o formă mai accesibilă și mai pe înțelesul studenților; explicarea temelor în maniera proprie, reieșind din experiența didactică acumulată în timp; implementarea unor exemple muzicale suplimentare originale (în special, la temele *Secvențele transponente, Modulația de gradul II, Modulația de gradul III, Modulația enarmonică prin septacordul micșorat de sensibilă și prin septacordul dominantei*); expunerea materialului într-o formă concisă, dar cât se poate de cuprinzătoare; și, desigur, prezentarea temelor în limba română.

Această lucrare metodico-didactică va contribui la facilitarea procesului de însușire a cursului *Armonia* pentru studenți. Mai cu seamă că, în complexul

Mijloacele armonice ale sistemului cromatic. Hristina Barbanoi, doctor în st. artelor și cultur.

obiectelor muzical-teoretice, *Armonia* are statutul de disciplină fundamentală și obligatorie conform planurilor de învățământ, atât pentru studenții instrumentiști, vocaliști, dirijori, cât și pentru cei de la catedra muzică (pedagogie muzicală), iar pentru studenții de la muzicologie și compoziție, *Armonia* se înscrie chiar în lista disciplinelor de specialitate.

Indubitabil, cursul de *Armonie* are un rol foarte important în dezvoltarea abilităților de comprehensiune a conținutului creațiilor muzicale, conștientizarea logicii armonice și descoperirea posibilităților coloristice ale armoniei, ceea ce îi ajută pe studenți să se manifeste la un nivel profesionist mai înalt, în procesul de interpretare a creațiilor muzicale universale.

Prin urmare, însușirea temeinică a temelor cursului *Armonia* le va deschide studenților mult mai larg orizontul artei muzicale și va impacta nemijlocit asupra formării lor ca muzicieni profesioniști de valoare.